

Aklı HAVAda Olanlara...

Doğrudan Havacılık - Uzay İlişkili Yükseköğretimde 2018 Yılı (Öğretim, Öğretim Kurumları & Öğretim Kontenjanları)

Can EREL
Uçak Mühendisi
can.ereel@canerel.com.tr

Havacılığın gelişmesinin farklı amaçlarla kullanılabilme olasığını görüp 2011 yılından itibaren "doğrudan havacılık ve uzay alanları ilişkili " öğretim programlarını her yıl kontenjanların açıkladığı Haziran ayları sonunda izleyerek makaleleştirdim.

Son yıllarda aldığım üstlendiğim devlet görevinde bu çalışmalardan havacılık otoritesinin ilişkili işlevlerinde yararlanılmış olsa da, 2018 yılındaki durumu ayrıntıları ile inceleyememiştim.

BU yıl, sınav ve tercih dönemi yaokalışırken, geçmiş çalışlarım ışında ve rehberliğimde bir gönüllü "Veri Analizi ve Raporlama" takımı oluşturdum. Her birisi Herkes İçin Havacılık Derneği üyesi olan,

* Felsefe mezunu Rehber Öğretmen ve Havacılık Yönetimi açık öğretimi öğrencisi sevgili Ayşe Betül ERCAN koordinatör üyeliği,

* Niğde Üniversitesi Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği bölümünü 1.sınıf öğrencileri Yasin ÇAKMAK, ve Celal MİDİLLİ analizci üyeliği,

üstelendiği bu takım ÖSYM 2018 klavuzu üzerinde çalıştılar ve konu ile ilgili güncel bir veri tabanı oluşturdular. Ben de, genç yardımcılara müteşekkir bir şekilde, mesleki ve endüstriyel gereklilikler açısından, genel yükseköğretim analizini yapıp, sevgili meslektaşım Bülent Yılmaz'ın mesaj imza blokunda yer verdiği yüce kurtarıcımız ve kurucumuzun,

"Arkadaşlar!

Birbirimize daima gerçeği söyleyeceğiz!

Felaket ve saadet getirsin, iyi ve fena olsun, daima gerçekten ayrılmayacağız!"

~ Gazi Mustafa Kemal (11 Ekim 1925, İzmir)

emrine uygun olarak yeni medya araçlarında paylaştım. Amacım, yine bu alanda öğrenim görmek isteyen öğrenciler ve onların Ana ve Babaları için dikkat çekici sonuçlardan yararlanılması ve ilgililerle paylaşılması idi..

Bu çalışmalarımı izleyen ilgililerden bazılarının, bunları da geçmişteki çalışmalarım ile sistematik bir akış içinde yer alacak bir makalede toplanması önerilerini yerine getirmek için yazıyorum:

*Belirtilen öğretim programlarına bugün sahip olan yükseköğretim kurumlar da (isimlerinin alfabetik sırası ile, bu yıl katılanlar * işaretli);*

- *Türkiye'de yerleşik olanlar;*
 - *Akdeniz Üniversitesi (Antalya)*
 - *Alaaddin Keykubat Üniversitesi (Alanya, Antalya)*
 - *Amasya Üniversitesi (Amasya)*
 - *Anadolu Üniversitesi (Eskişehir)*
 - *Ankara Üniversitesi*
 - *Ataşehir Adıgüzel Meslek Yüksekokulu (İstanbul)*
 - *Atatürk Üniversitesi (Erzurum)*
 - *Atılım Üniversitesi (Ankara)*
 - *Balıkesir Üniversitesi*
 - *Beykent Üniversitesi (İstanbul)*
 - *Beykoz Üniversitesi (İstanbul)*

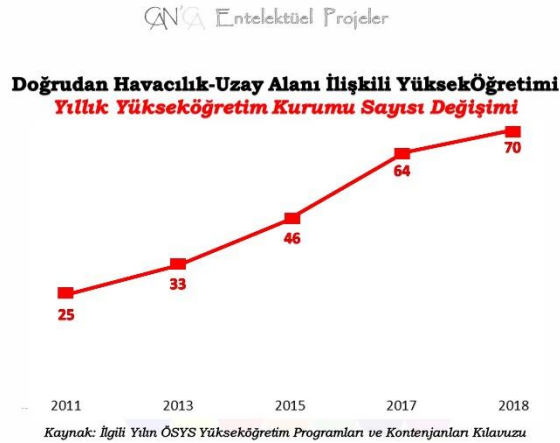
- *Bülent Ecevit Üniversitesi (Zonguldak)*
- *Dicle Üniversitesi (Diyarbakır)*
- *Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir)*
- *Ege Üniversitesi (İzmir)*
- *Erciyes Üniversitesi (Kayseri)*
- *Erzincan Üniversitesi*
- *Eskişehir Teknik Üniversitesi (Eskişehir)*
- *Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi (İstanbul)*
- *Firat Üniversitesi (Elazığ)*
- *Gazi Üniversitesi (Ankara)*
- *Gaziantep Üniversitesi*
- *Gümüşhane Üniversitesi*
- *Hava Astsubay Meslek Yüksekokulu (İzmir)*
- *Hava Harp Okulu (İstanbul)*
- *Hitit Üniversitesi (Çorum)*
- *İskenderun Teknik Üniversitesi (Hatay)*
- *İstanbul Altınbaş Üniversitesi*
- *İstanbul Arel Üniversitesi*
- *İstanbul Aydın Üniversitesi*
- *İstanbul Ayvansaray Üniversitesi (İstanbul)*
- *İstanbul Bilgi Üniversitesi*
- *İstanbul Esenyurt Üniversitesi*
- *İstanbul Gedik Üniversitesi (İstanbul)*
- *İstanbul Gelişim Üniversitesi*
- *İstanbul Kültür Üniversitesi*
- *İstanbul Medipol Üniversitesi (İstanbul)*
- *İstanbul Rumeli Üniversitesi*
- *İstanbul Teknik Üniversitesi*
- *İstanbul Ticaret Üniversitesi*
- *İstanbul Üniversitesi*
- *İstinye Üniversitesi (İstanbul)*
- *İzmir Ekonomi Üniversitesi*
- *Kapadokya Üniversitesi (MYO) (Nevşehir & İstanbul)*
- *Kastamonu Üniversitesi*
- *Kırklareli Üniversitesi*
- *Kocaeli Üniversitesi*
- *Maltepe Üniversitesi (İstanbul)*
- *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (Burdur)*
- *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi*
- *Necmettin Erbakan Üniversitesi (Konya)*
- *Nevşehir Hacı Bektaş-ı Veli Üniversitesi*
- *Niğde Üniversitesi*
- *Nişantaşı Üniversitesi (İstanbul)*
- *Okan Üniversitesi (İstanbul)*
- *Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun)*
- *Onsekiz Mart Üniversitesi (Çanakkale)*
- *Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Ankara)*
- *Ömer Halisdemir Üniversitesi (Niğde)*
- *Özyeğin Üniversitesi (İstanbul)*
- *Selçuk Üniversitesi (Konya)*
- *Trakya Üniversitesi (Edirne)*
- *Türk Hava Kurumu Üniversitesi (Ankara & İzmir)*
- *Uludağ Üniversitesi (Bursa)*
- *Uşak Üniversitesi (Uşak)*
- *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (Ankara)*

- K.K.T.C.de yerleşik olanlar;
 - Akdeniz Karpaz Üniversitesi (Lefkoşa, bu yıl da öğrenci kontenjanı verilmemiş)
 - Girne Amerikan Üniversitesi (Girne)
 - Girne Üniversitesi (Girne)
 - ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampusu (Güzelyurt)

şeklindedir.

Söz konusu yüksek öğretim kurum sayılarının yıllar içinde gelişimi takip eden grafikte gösterilmektedir:

Bu kurumlarda uygulanmakta olan (iş alanlarına göre gruplandırılmış bir şekilde) öğretim programları ve kabul esasları da,

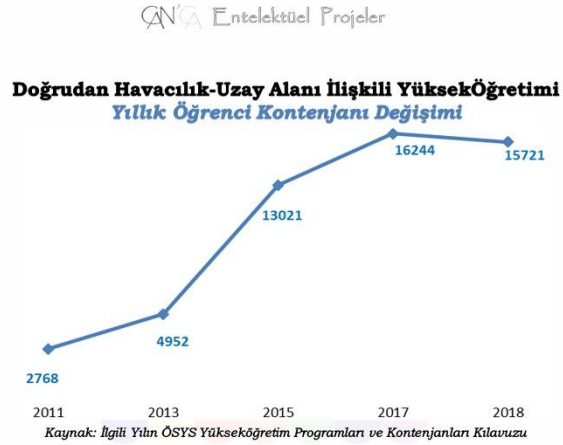
- Lisans (4 yıl) Seviyesi Öğretim Programları
 - Astronomi ve Uzay Bilimleri (MF-1 sınav sonucuna göre)
 - Hava Trafik Kontrol (Özel yetenek sınavı sonucuna göre)
 - Havacılık Yönetimi (Fakülte / TM-1 sınav sonucuna göre)
 - Havacılık Yönetimi (Yüksekokul / YGS-6 sınav sonucuna göre)
 - Havacılık Yönetimi (Açıköğretim / En büyük YGS sonucuna göre)
 - Meteoroloji Mühendisliği (MF-4 sınav sonucuna göre)
 - Pilot Eğitimi (MF-4 sınav sonucuna göre)
 - Pilotaj (MF-4 sınav sonucuna göre)
 - Uçak Elektrik-Elektronik (Fakülte / MF-4 sınav sonucuna göre)
 - Uçak Elektrik-Elektronik (Yüksekokul / YGS-1 sınav sonucuna göre)
 - Havacılık Elektrik ve Elektronik (MF-4 sınav sonucuna göre)
 - Uçak Gövde-Motor (Fakülte / MF-4 sınav sonucuna göre)
 - Uçak Gövde-Motor (Yüksekokul / YGS-1 sınav sonucuna göre)
 - Uçak Gövde-Motor Bakım (Fakülte / MF-4 sınav sonucuna göre)
 - Uçak Gövde-Motor Bakım (Yüksekokul / YGS-1 sınav sonucuna göre)
 - Uçak Mühendisliği (MF-4 sınav sonucuna göre)
 - Uçak ve Uzay Mühendisliği (MF-4 sınav sonucuna göre)
 - Uzay Mühendisliği (MF-4 sınav sonucuna göre)
 - Havacılık ve Uzay Mühendisliği (MF-4 sınav sonucuna göre)

- Uzay Bilimleri ve Teknolojileri (MF-1 sınav sonucuna göre)
- Ön Lisans (2 yıl) Seviyesi Öğretim Programları
 - Hava Lojistiği (YGS-6 sınav sonucuna göre)
 - Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği (Açıköğretim / En büyük YGS sınav sonucuna göre)
 - Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği (YGS-6 sınav sonucuna göre)
 - Sivil Havacılık Kabin Hizmetleri (YGS-5 sınav sonucuna göre)
 - Uçak Teknolojisi (YGS-1 sınav sonucuna göre)
 - Uçuş Harekat Yöneticiliği (YGS-5 sınav sonucuna göre)

şeklinde belirlenmiştir.

Söz konusu yükseköğretim programları için belirlenmiş öğrenci kontenjanlarının yıllar içinde gelişimi takip eden grafikte gösterilmektedir:

Bu veriler ve bilgiler ışığında, geçmiş deneyim ve uygulamalar ile dikkatimi çeken bazı sorunlar var; önem arzeden ilk ikisini örnek olarak paylaşmak gerekir ise...

Sorun Örneği #1

Havacılık Gelişiyor da...

"Havacılık Gelişiyor" deniyor ve bu söylemle programlar açılıyor da...

Ammaaaaaaaaaaaaaaaaaa, havacılık şirketlerinde "Havacılık Bölümleri Mezunu" olanlara ÖZEL kontenjanlar yok ki.....!

ve

Ammaaaaaaaaaaaaaaaaaa, havacılık şirketleri SADECE "Havacılık Bölümleri Mezunu" olanlarını işe almıyor ki; çoğu halde "Havacılık Bölümleri Mezunu" olanların işe girebilme oranı %10 bile değil!

O halde bunca kontenjan ne için; ne işe yarıyor?

Sorun Örneği #2

O AÇIK ÖĞRETİM ısrarı, hem de Havacılıkta.....!?!?

Havacılıkta "Açık Öğretim" Programları var birkaç yıldır; ne işe yaradığını bilen var mı? Ben bu alanda 42 yıldır çalışırım, bilmiyorum.

Son iki yılda ne olmuş, bu alanda?

"Havacılık Yönetimi" isimli lisans (4 yıllık) programında...

** 2017-2018 öğretim yılında 2050 öğrenci kontenjanı vardı;*

** 2018-2019 öğretim yılında 1025 öğrenci kontenjanı olmuş; yarı - yarıya azaltılmış..*

benzer alanda, "Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği" isimli önlisans (2 yıllık) programında...

** 2017-2018 öğretim yılında 3230 öğrenci kontenjanı vardı;*

** 2018-2019 öğretim yılında 3281 öğrenci kontenjanı olmuş. Hayret bişey!*

Özetle şu an havacılığın nur topu gibi, 4306 öğrenci kontenjanı var ve bu toplam kontenjanın %27,4 kısmını oluşturuyor.

Örgün birinci öğretim süreçlerinde "Havacılık Bölümleri Mezunu" olanlara olamay iş ve kontenjan UZAKTAN / AÇIK ÖĞRETİM Mezunlarına nasıl olur; mümkün müdür?????????Anladığım, boş ümit vermekten başka HİÇ BİR İŞE YARAMAYAN havacılıkta "Açık Öğretim" Programları sürüyor; dilerim bu sene kontenjan verilmez!

Bu tespitler, son yıllarda sürekli olarak, TOBB TSHM'nin (Türkiye Sivil Havacılık Meclisi) nerede ise her toplantısında gündeme getirdiğim, 2011 yılında hazırlamaya başladığımız havacılık sektörü yıllık raporunun içine nerede ise sabit bir bölüm olarak yerleştirdiğimiz GERÇEKLER...

...sorun olduğu için de çözüm sorumluluğundakilerin görmezden geldikleri alanda kalma olasılığı yüksek; ama GERÇEK işte gündemde tutulmalı!

Yorulmak, vazgeçmek yok; değil mi ki, on yıllardır, Can'la başla çalıştık, ekmeğini yedik bu endüstrinin...

...bu bilgi, bilip ve deneyim ile ısrarla düşünecek, araştırarak, bulacak, söyleyecek-yazacak ve paylaşacağız! Tam da, yüce kurtarıcımız ve kurucumuzun,

"Arkadaşlar!

Birbirimize daima gerçeği söyleyeceğiz!

Felaket ve saadet getirsin, iyi ve fena olsun, daima gerçekten ayrılmayacağız!"

emrine uygun paylaşılmalı...Ki, otorite(ler), ilgili öğrenciler ve onların ana-baba / ebevyenleri de okusun ve düşünsün bu belirleme ve önerileri; umarım, gereğini yapmaya çalışsınlar...

Ardından, son 10 yılda bu konuda yaptığım önerileri tarayarak dikkat çeken ve/veya aciliyet taşıyanları buldum. Özetle:

İlk İş:

Havacılık meslek ve işgücü planlamaları

** "Çalışma" hayatı ve "Mesleki Yeterlilik" sorumlusu otoritelerinin işbirliği ile sahipliliğinde,*

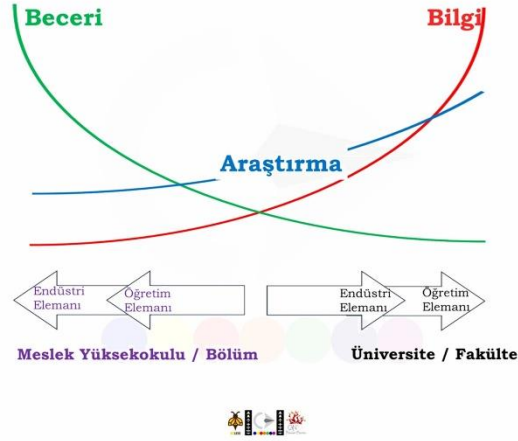
** Havacılık, öğretim ve kalkınma otoritelerinin yakın izlemesinde,*

** Endüstri kuruluşlarının aktif katılımında,*

yurt genelinde kabul görecektir şekilde yapılmalı ve güncel tutulmalıdır.

İkinci İş

Yükseköğretimde "Beceri" odaklı "Havacılık Mesleki Öğretim ve Eğitim Programları"nın tamamında seviye ÖN LİSANS ile sınırlandırılmalı, oluşturulacak Meslek Yüksekokulları içinde toplanacak şekilde organize edilmeli, program yönetimi ve öğreten kadrolarda akademisyenler minimize edilerek yabancı dil, mesleki sertifikasyon ve deneyime sahip "Meslek Erbabı" ağırlık kazanmalıdır; daha çok da,

grafisinde gösterilen temel nedene dayalı olarak...

Üçüncü İş

Yükseköğretim ve ortaöğretimde AYNI İŞ / POST için mevcut öğretim programları uyumlaştırılmalı ve öğrenci kadroları da oluşturulan Havacılık meslek ve işgücü planlamalarına göre yenilenmelidir.

ve paralelinde diğer önlemler...

(1) "Açık/Uzaktan Öğretim" esaslı havacılık yükseköğretim programları ve öğrenci kontenjanlarının tamamı kapatılmalıdır.

(2) "Mesleki Sertifikasyon" gereken (pilot, hava trafik kontrolörü, dispatcher, hava aracı makinisti/teknisyeni adayları yetiştiren) öğretim programlarından havacılık otoritesi değerlendirmesinden geçip onay almamış olanlardaki öğrenci kontenjanlarının tamamı kapatılmalıdır.

(3) "İşletme" esasına dayalı olarak en az yatırım ve en kolay hazırlıkla endüstride AYNI İŞ / POST için,

* Lisans seviyesinde oluşturulmuş "Havacılık Yönetimi",

* Ön lisans seviyesinde oluşturulmuş "Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği",

yükseköğretim programları ve öğrenci kontenjanlarının çok önemli bir kısmı kapatılmalıdır.

(4) "Mesleki Sertifikasyon" gereken bir program olarak "Havacılık Güvenlikçisi" konusunda gereken yapı hazırlanarak devreye alınmalıdır. Bu yapı için, Meslek Erbabı öğretim gücünün küresel norm ve standartlara göre hazırlanmasına olanak sağlayacak tarzda yüksek lisans öğretim programı şeklinde oluşturulmalı ve bu süreçte yetiştirilen öğretim gücü ile önlisans seviyesi programlar ve öğrenci kontenjanları verilmelidir.

Tabii ki, yüksek öğretime yönelik bu sorun ve önerileri değerlendirirken doğrudan havacılık öğretim programına sahip,

- Devlet liseleri;
 - Bağcılar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (İstanbul)
 - Fatih Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Ereğli, Konya)
 - Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Ankara)
 - Hezarfen Ahmet Çelebi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Erzincan)
 - Hürriyet Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Bursa)

- *Kayseri Merkez Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi*
- *Sabiha Gökçen Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Eskişehir)*
- *Sabiha Gökçen Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Sultanbeyli, İstanbul)*
- *Selim Yürekten Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Başiskele, Kocaeli)*
- *Şehit Hakan Gülşen Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Kızılcahamam, Ankara)*
- *Şehit Polis Demet Sezen Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi (Selçuk, İzmir)*
- *Uçak Teknolojisi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Aksu, Antalya)*
- *Özel liseler;*
 - *Akıllı Okul Çankaya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Ankara)*
 - *Akıllı Okul Etimesgut Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Ankara)*
 - *Akıllı Okul Keçiören Vecihi Hürkuş Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Ankara)*
 - *Altın Kanatlar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Antalya)*
 - *Batı Anadolu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (İzmir)*
 - *Beren Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Çukurova, Adana)*
 - *Çukurova Gökjet Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Tarsus, Mersin)*
 - *Daruşşifa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Samsun)*
 - *Daruşşifa Mogan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Ankara)*
 - *Durak Havacılık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Beylikdüzü, İstanbul)*
 - *Gökjet Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Mimaroba, İstanbul)*
 - *Havajet Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (İzmir)*
 - *Kartal Yesevi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (İstanbul)*
 - *Kokpit Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Denizli)*
 - *Kokpit Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Silivri, İstanbul)*
 - *Mavi Teknik Pancar OSB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (İzmir)*
 - *Uzay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Yüreğir, Adana)*
 - *Yonca Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Kırıkkale)*
 - *Yükselen Teknoloji Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Ankara)*

ortaöğretim kurumlarımızı da unutmamak gerekir ki, özellikle de öğrenci kontenjanları ile ilgili paylaşılacak sorunların daha da iyi algılanabilsin.

Bu değerlendirmemin sonucunu da, iki yıl önce yazdığım bölümden önemli ölçüde yararlanarak tamamlayacağım:

Yaklaşan sınav ve ardından yaşanacak tercih sürecinde akli HAVAda olanlara, akli HAVAda olan çocuğu ve/veya sevdiği olanlara, doğrudan havacılık ve uzay endüstrileri sayesinde varlık bulmuş bu öğretim programlarını, yükseköğretim kurumları, kontenjanları, tesis/altyapı ve öğretim gücü ve etkinliği kadar mesleklerle ilgili detayları da dikkate alarak değerlendirmelerinin uygun olacağını yineliyorum.

...öyle sorunlar var ki, çoğu geçmişin çözümlerinden kaynaklanan ve müzminleşmekte olduğu anlaşılan bu sorunlara şaşırıp kalmamak elde değil; birkaçını paylaştığım örneklerde de bulunan, aynı içerikte süreçlere farklı isimlendirmeler görebilmek de, aynı iş alanına yönelik eleman yetiştiren 2 yıla 5 yıl arasında değişen öğretim programı bulabilmek de, o öğretimlerin de iş gereklerine ne kadar uygun olduğu ve endüstride beklenen (*Bilgi, Beceri & Yetkinlik ile tanımlı*) mesleki yeterlilik seviyesini ne kadar uygun olabilecekleri de tartışmalı; kaldı ki, sırf "**..havacılık geliyor!**" gibi bir güdüleme ile bu alanlara ilgisi çekilenler gibi bu detaylarla ilk defa karşılaşanların ne yapacaklarını bilememesi normal ama sonuçları çok acı oluyor.

Özetle, günümüz ve uzman öngörüsünün bile çok ötesinde olarak değerlendirdiğim bu kontenjan ile yetişecekleri mezuniyetlerinde çok zorlu bir meslek edinme süreci bekliyor, çok açık! Sadece öğrenci kontenjanları dikkate alınır, bu zorluk bugün beş yıl öncesine kıyasla ikiden fazla katlanmış durumda... Beş yıl sonrası siz düşünebilirsiniz..!

O nedenle, önlem nitelikli hazırlıkların tam da bu aşamada çok ciddi olarak yapılması gerek!

Kariyerinde akli HAVAda olanların bu sürece akli başında başlamaları ve yönetmeleri hem kendileri, hem aileleri ve hem de ülkemiz açısından çok önemli; salt ticari amaçlarla, doğruluğu ve derinliği tartışmaları gerekçelerle çekilmeye çalışılan ilgi ağlarına düşülmemeli...

Bu konuda uzman kişi ve kurumların bazı değerlendirmelerinden yararlanılmalı, ön bilgi edinilerek ve hatta gerekirse doğrudan danışma ile yapılacak seçimlerde yararlanmasını öneriyorum; bilinerek oluşturulan beklentilerle mutluluğun elde edilmesi ve gereksiz kaynak israfının önlenmesi en başta alınacak önemlerle olanaklı!

Son olarak, bu çalışmadaki yardımcıları, gelecekte meslektaşım olmak için öğrenim gören sevgili Ayşe Betül ERCAN'a, Yasin ÇAKMAK'a ve Celal MİDİLLİ'ye sağladıkları "Veri Analizi ve Raporlama" katkıları nedeni ile teşekkür etmeliyim.

Yapılacak yükseköğretim programı ve yükseköğretim kurumu tercihleri ile gelecek mesleğini belirleyecek ve kariyerinin hazırlık adımlarını atacak gençlere şans ve başarı, değerli ebeveynleri ve ailelerine güç ve sabır dilerim.

Kaynakça :

1. ÖSYM; "2018 Yılı ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu"; Haziran 2018.
2. CE Web Sitesi; "[Can'ca Güncel Çalışmalar - Değerlendirmeler / Öğretim & Eğitim](#)".